

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

POZOR, NAROČNIKI
Naročnikom naznamo, da več ne pošljamo potrdil za poslano naročnino. Zadostuje potrdilo poleg naslova na listudo katerega dne, meseca in leta je naročnina plačana.

Uprava

Entered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3d, 1879.

No. 232 — VOLUME LIII—LETNIK LIII

NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 30, 1945 — PETEK, 30. NOVEMBRA, 1945

Tel. CHELSEA 3-1242

JUGOSLAVIJA RAZGLAŠENA REPUBLIKA

Včeraj se je v Beogradu prvič sestala narodna skupščina, ki je bila izvoljena 11. novembra in prvo njen delo je bilo, da je Jugoslavijo razglasila za republiko. To važno vest je poslala v svet beograjska radio postaja in Peter Karadžordžević, ki se še vedno smatra za kralja Petra II., je takoj izdal izjavu, v kateri izraža svojo žalost, obenem pa v njej tudi ne priznava sklepa narodne skupščine.

V angleškem vnanjem uradu je bilo hladno rečeno, da je bilo vsled zadnjih volitev to pričakovati in da je zaradi tega vsaka razburjenost nepotrebna. Anglija in Združene države, ki sta obe zaveznici Jugoslavije, pa se bosta moralno posvetovati in odločiti, kako stališče bo sta zavzeli napram novi republike.

Angleška vlada bo morala poleg tega tudi odločiti, kake obveznosti ima od sedaj naprej Anglija do mladega kralja.

Nova republika je dobila ime: FEDERATIVNA NARODNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJE.

Nova država bo "ujedinjena narodna država z republikansko vladno obliko, družba enakih narodov, ki so svobodno izrazili svojo voljo, da ostanejo v jugoslovanski državi," kakor jo naznani beograjski radio.

"Vsled tega sklepa je bila monarhija konečno odpravljena in Petru Karadžordževiću in celo Karadžordževičevi dinastiji so odvzete vse pravice, ki so bile podeljene njemu in njegovi dinastiji."

Razglas dolži kralja, da ni organiziral odpor proti fašističnemu vpadu in da je pobegnil iz dežele in da je pustil jugoslovanski narod njegovi lastni usodi.

Izjava pravi dalje: "Tekom štiriletnih oslobodilnih bojov je bila monarhija največja ovira v stvarjanju nove Jugoslavije."

Do včerajnjega sklepa je prišlo natančno po dveh letih, ko se je narodna oslobodilna fronta sešla v glavnem stanu maršala Tita v gorah blizu Jaje v Bosni in se je izrekla za republiko.

DELAVSTVO V PODJETJIH ZA JEKLO PRIČNE S ŠTRAJKOM

Tozadevno glasovanje organizzovanega delavstva se je zvršilo z ogromno večino glasov v prid štrajku. — Skoraj 700,000 delavcev truda za jeklo zahvaljuje dvodolarsko dnevno povišanje plače.

PITTSBURGH, Pa., 30. nov.

vembra. — Glasovanje organiziranega delavstva, ki je zaposleno v mnogoštevnih tovarnah takozvanega truda jeklenih izdelkov, in ki je organizano v unijah, katere so zbirane v organizaciji CIO, se je potom glasovanja izrazilo v ogromni večini v prid štrajku, aki jim družba ne privoli v dvodolarsko povišanje dnevne plače. Teh delavcev je skoraj 700,000, kajti toliko glasov je bilo oddanih v prid štrajku, dočim je število vseh delavcev korporacije izdatno večje. Tozadevno glasovanje se je pričelo že rano zjutraj dne 28. novembra, in delavci so glasovali takoj, ko so dovršili svoje dnevno delo v takozvanih Homestead Works, katera podjetja so last Carnegie-Illinois Steel Corp.

Jednak glasovanje se je vrnilo v družbenih tovarnah in drugih napravah v 27 različnih državah, v katerih ima korporacija 766 tovarn in na stotine manjših oddelkov, kateri so odvisni od korporacije potom pogodb.

Kakor smo v "Glasu Naroda" že poročali družba ni hotela ugoditi svojemu delavstvu zahtovo, da se poveča dnevna delavska plača za dva dolarja, kateri denar delavci potrebujejo, da se jim na ta način nadomesti izgube, katere imajo radi vedno padajoče vrednosti.

DETROIT, Mich., 30. novem-

bru. — Med zastopniki delav-

skoga oddeшка zvezine vlade in

General Motors Corp., ni prišlo pri tozadevnem posvetovanju do sporazuma glede zahtev organizovanega delavstva ter korporacije, kajti ravnatelji korporacije se niso odzvali pozivu h konferenci, in se je sploh niso vdeležili. Radi tega so za-

stopniki organizacije CIO, ta-

kaj potom aeroplana odpotovali v Washington, D. C., da tamkaj nadaljujejo posvetovanja z posredovalnim oddelkom vladinega oddelka za delo Edgar L. Warren. Upravitelji General Motors Corp. so izjavili, da ne

zmorejo odpotovati v Wash-

ington za par dni.

Kakor znano, delavci General

Motors Corp., sedaj štrajkajo

že drugi teden in teh delav-

cev je najmanj 225.000.

zmorejo odpotovati v Wash-

ington za par dni.

Kakor znano, delavci General

Motors Corp., sedaj štrajkajo

že drugi teden in teh delav-

cev je najmanj 225.000.

Trgovska pogajanja med Čehoslovaško in Jugoslavijo

Te dni se nahaja v Pragi jugoslovanska trgovska delega-

cija, ki se pogaja s čehoslova-

škimi zastopniki za trgovske

pogodbom med obema drželama.

Pogajanja, ki se bližajo že

koncu, so potekala v zelo pri-

jateljskem ozračju in pogodba

bo mogoče že te dni podpisana

v Beogradu.

zmorejo odpotovati v Wash-

ington za par dni.

Kakor znano, delavci General

Motors Corp., sedaj štrajkajo

že drugi teden in teh delav-

cev je najmanj 225.000.

Trgovska pogajanja med Čehoslovaško in Jugoslavijo

Te dni se nahaja v Pragi jugoslovanska trgovska delega-

cija, ki se pogaja s čehoslova-

škimi zastopniki za trgovske

pogodbom med obema drželama.

Pogajanja, ki se bližajo že

koncu, so potekala v zelo pri-

jateljskem ozračju in pogodba

bo mogoče že te dni podpisana

v Beogradu.

zmorejo odpotovati v Wash-

ington za par dni.

Kakor znano, delavci General

Motors Corp., sedaj štrajkajo

že drugi teden in teh delav-

cev je najmanj 225.000.

Trgovska pogajanja med Čehoslovaško in Jugoslavijo

Te dni se nahaja v Pragi jugoslovanska trgovska delega-

cija, ki se pogaja s čehoslova-

škimi zastopniki za trgovske

pogodbom med obema drželama.

Pogajanja, ki se bližajo že

koncu, so potekala v zelo pri-

jateljskem ozračju in pogodba

bo mogoče že te dni podpisana

v Beogradu.

RAZGLAS

JUGOSLOVANSKE NARODNE SKUPŠČINE

Besedilo razglasa, ki ga je odobrila jugoslovanska skupščina in ki razglasja Jugoslavijo za republiko, se glasi:

Tekom 22 let obstaja jugoslovanska država pred vnojno, naredi Jugoslavije niso mogli doseči svojih stoletnih teženj — narodne enakosti in družabnih pravic. Mesto, da bi uresničile bratovska edinstvo s tem, da bi dale enake pravice, so prejšnje vlade sejale razdor in povzročale nedinost.

Ta politika narodnega zatiranja in kruto družabno nazadnjaštvo, ki so ga vstvarili nazadnjaški krog, katerim na čelu je bila monarhija, je oslabila našo državo tako notranje, kakor in odnosa s tujimi državami, kar je vodilo do katastrofnih posledic ob času raziskovanja.

Tekom invazije nemških oboroženih sil, katerim so pomagali fašistični elementi v notranjosti dežele, Peter Karadžordžević (Peter II.) ni imel niti sposobnosti, niti potrebe volje, da bi organiziral narodni odpor proti vpadniku. Biežal je iz dežele in pustil jugoslovanski narod njegovi usodi.

S svojim delovanjem tekom borbe za osvobojenje je Peter II. ispodkopaval odpor naroda proti silam vpadnika. Z vsemi sredstvi, ki jih je imel na razpolago, je podpiral izdajalce, ki so se od leta 1941 bojevali proti osvobodilni vojski in proti narodnemu osvobodilnemu gibanju in je sodeloval s sovražnikom.

Jugoslovanski narod se je dvignil proti fašističnim okupatorjem in izdajalcem, trdno odločen, da hrani svojo neodvisnost in svobodo in da prispeva z vso svojo močjo k znagi Združenih narodov proti skupnemu sovražniku.

V teku štiriletnih borb je jugoslovanski narod dosegel edinstvo in bratstvo. S krovjo, ki so jo prelili s stotisoč življenj, ki so jih dali, so narodi Jugoslavije odločno premagali sovražnika in njegove sodelavce v notranjosti dežele in so odločno sklenili, da postavijo red, ki jim bo dovoljeval mirni razvoj in vresnice boljše bodočnosti.

Tekom štiriletnih borb je jugoslovanski narod dosegel edinstvo in bratstvo. S krovjo, ki so jo prelili s stotisoč življenj, ki so jih dali, so narodi Jugoslavije odločno premagali sovražnika in njegove sodelavce v notranjosti dežele in so odločno sklenili, da postavijo red, ki jim bo dovoljeval mirni razvoj in vresnice boljše bodočnosti.

Tekom štiriletnih borb je jugoslovanski narod dosegel edinstvo in bratstvo. S krovjo, ki so jo prelili s stotisoč življenj, ki so jih dali, so narodi Jugoslavije odločno premagali sovražnika in njegove sodelavce v notranjosti dežele in so odločno sklenili, da postavijo red, ki jim bo dovoljeval mirni razvoj in vresnice boljše bodočnosti.

Prepričani so tudi, da monarhija nosi krivo za delovanje pretinarodnih vlad pred vojno in za vse, kar so pretrpli od strani izdajalcev.

Na tej podlagi in v soglasju s svobodno izraženo voljo vseh narodov Jugoslavije, je narodna skupščina sklenila v imenu naroda in v imenu postavnih odločitev, ki sta jih sprejeli obe zbornic.

1. Demokratska federativna Jugoslavija je razglasena za narodno republiko pod imenom Federativna narodna republika Jugoslavija. Federativna narodna republika Jugoslavija je združena narodna država z republikansko vladno obliko, skupnost enakih narodov, ki so svobodno izrazili svojo voljo, da ostanejo združeni v jugoslovanski državi.

2. S tem sklepom je konečno odpravljena monarhija in Petru Karadžordževiću skupno z vso Karadžordževičevim dinastijo so odzete vse pravice, ki so bile podeljene njemu in njegovi dinastiji.

Sprejeto v Beogradu, glavnem mestu Federativne narodne republike Jugoslavije, 29. novembra, 1945.

TRUMAN PROTI KONFERENCI TREH VELIKIH

Predsednik Truman je včeraj na časnikarski konferenci povedal, da je proti vsemi nadaljnji konferenci treh velikih in da Združene države skušajo premeniti potsdamsko izjavo, ki so jo objavili Truman, Clement Attlee in Josip Stalin ob koncu zadnje konference treh velikih.

Truman je rekel časnikarjem, da je proti konferencem treh velikih ker so razbile Lige narodov. Rekel je, da bo to delo prevzela Organizacija Združenih narodov (UNO), ki bo pričela poslovati v 90 dneh ter bo odstranila potrebo konference treh velikih.

Odredbe za izboljšanje gmotnega položaja prebivalstva Mehike

Mexico, Ciudad, Zjed. države Mehike, 30. novembra. — Osrednja mehiška vlada je pričela z vesetransko kampanjo v svetu poboljšanja gmotnega stanja prebivalstva in načina življenja, tako da bode prebivalstvo republike končno pestalo "moderno" po načinu prebivalstva v Zjed. državah Severne Amerike, ne da bi pri tem pozabilo azteški in maya jezik, katerih jezikov podlaga je obligaten v vseh šolah. Tako je vlada odredila, da mora vsak domaćin v starosti od 18 do 65 leta, ki zna čitati in pisati, naučiti to umetnost vsaj enega prebivalca, ki ne zna brati in pisati. — Vlada boda tudi skrbila za to, da se po vsej veliki deželi ustavne nova občina podjetja, katerim ne bo dobre treba plačevati davkov za dobro petih let.

Več uradnikov pri UNRRA odpuščenih

"Glas Naroda"

("VOICE OF THE PEOPLE")

Owned and Published by Slovenski Publikating Company, (A Corporation) Frank Sakner, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lusha, Sec. Place of business of the corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

:: 52nd Y E A R ::

"Glas Naroda" is issued every day except Saturday, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDURZENE DRŽAVE IN KANADO: \$7.— ZA POL LETO —\$3.50; ZA ČETRT LETO \$2.—

ZA JUGOSLAVIJO —\$8.— LETNO: \$4.— ZA POL LETO

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenčni soboto, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

Telephone: Chelsea 3-1242

Kaj bo z Nemčijo?

Znani časnikar HERBERT SELIGMAN je napisal za Overseas News Agency sledenči članek, ki ga priobčujemo kot današnji uvodnik:

Ameriški narod bo imel v kratkem odločati o velikem političnem in gospodarskem vprašanju glede bodoče usode Nemčije, konflikt, ki bo razrešen v zadevi velikanskega nemškega kemičnega trusta, industrijskega pajka, ki je razpredel svoje tariče preko vsega sveta in je bil pravo srečo nemškega vojnega napora.

V odločitvi, ki bo padla v zadevi te tvrdke, se bo zrcalil odgovor na vprašanje, ali bodo sklepi glede reparacij, namenjenih v Potsdamu, izvedeni ali pozabljeni in ali bo nemški industrijski potencial zares uničen ali ne.

Nemški kemični koncern IG Farbenindustrie je igral v vseh nemških predpriravah na vojno in pozneje v njemenujnjem naporu odločilno vlogo — o tem ima vlad: Zjedninskih držav danes na razpolago prepirčevalne in neovrgljive dokaze v največjem izobilju. Ti dokazi nam povedo, da je dobila IG Farben že leta 1934 analog, da napravi Nemčijo neodvisno od uvoza surovin, kar je bilo potrebno za slučaj vojne. Iz teh dokumentov je dalje razvidno, da je IG Farben sodelovala s Hitlerjem od vsega začetka in da je bil sedanji predsednik ravnateljstva IG Farben, Karl Krauch postavljen za načelnika vseh predprirav na vojno na polju kemije, in postal že leta 1936 eden poglavitnih pomagačev Hermanna Göringa ... med tem ko je Krauch delal za nemško vlado, ga je ostal nastavljenec IG Farbenindustrije.

Predstetljivo je torej, da ni bil nobeden izmed poglavljih ravnateljev tega koncerna postavljen na zatočno klop v Nurembergu, čeravno bi mnogi izmed njih mogli veljati za vojne zločince.

Zvezniški kontrolni svet tudi ni nicesar ukrenil, da prevzame v celoti vse imetje koncerna, to pa bi bilo prvi predpogoj vsekoga resnega poskusa, da se likvidira v Nemčiji na največji industrijski kompleks, ki je pravo gnezdo vojne.

V ameriški okupacijski zoni so bile tovarne in druga podjetja koncerna prevzete dne 5. julija t. l., toda ogrodje kot tako si bilo uničeno in začeli so že prvi koraki, da se nekatere izmed stotin nepoškodovanih tovarn spravi zopet v obrat.

O nedavnem porušenju dveh tovarn za dinamit, je izjvil v Washingtonu eden dobro informiranih uradnikov na sledenje: To ne pomeni sploh nič. Te vrste tovarne smo razdirali tudi po prvi svetovni vojni. Ako hočemo razdreti IG Farben industrijo kot koncern, ki pripravlja vojne, bo treba razdreti na stotine tovaren ali pa jih odvesti v inozemstvo.

Nekateri izmed višjih ameriških vojaških uradnikov, ki naglašajo potrebo rekonstrukcije nemške industrije, so uživali v tem podporo in potru britanskih uradov. IG Farben je na kemičnem polju odločilna za vsak poskus rekonstrukcije nemške industrije — radi tega obstoja želja, da se ne razdare in prizadevanje, da se spremeni določbe tozadnega osnovnega zavezniškega načrta, ki je bil izdelan na konferenci v Potsdamu.

Uprava nemškega gospodarstva in izvršitev določb tičnih reparacij s strani Britancev in Amerikanecv ima kar najusodenje posledice na odnosajo teh dveh velesil s Sovjetsko Rusijo. Bulletnu sovjetske ambasade v Washingtonu z dne 15. novembra piše naslednje — kar bo dobro, da si ameriška javnost zapomni: "Kar je važno, je da se uniči nemško vojno industrijo, ne pa, da se ohrani vse one panoge industrije, ki bi utegnile biti pomembne za potrebe nemškega naroda ... Izgledi na to, da bi utegnili izgubiti te svoje partnerje, je neprijetna međunarodnim kartelom ... ki so pomagali obnoviti nemško vojno industrijo po prvi svetovni vojni. Londonski Times je očividno govoril v imenu teh monopolističnih interesov, ko je pisal, da je sedanja represijska politika podobna postopanju onega, ki žaga vejo, na kateri sedi."

To je uradna izjava onega člana velikih treh, katerega armade so prve porazile mogočne nemške armade na kopnem.

NOVA IZDAJA *

Hammondov

S V E T O V N I

A T L A S

V njem najdete zemljevidne vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti današnjim poročilom.

Zemljevidi so v barvah.

Cena 50 centov

Naročite pri: "G L A S U N A R O D A", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

Iz Slovenije

Obravnava proti lastnikom Zadružne zveze in Zadružne gospodarske banke

(Slovenski Ameriški Narodni Svet, Chicago.)

Dne 11. avgusta 1945 se je pred izrednim vojaškim sodiščem v Ljubljani vršil proces proti lastnikom Zadružne zveze in Zadružne gospodarske banke. Eden glavnih funkcionarjev teh denarnih podjetij v Ljubljani je bil več let duhovnik Franc Gabrovšek, ki je poginil v inozemstvu nekaj dni pred invazijo, danes pa vodi zakulisno borbo v imenu "Lige" za interese istih nekaterih lastnikov omenjenih podjetij, ki so z okupatorji vred pobegnili v Italijo in na Koroško. Ta sodnički proces podajamo naši zakladniki bondov, namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske.

6. Za Zadružno gospodarsko banko so vzdržali in znatno razširili poslovanje tega zavoda z denarnimi zavodi okupatorja, da je z našim finančni promet z Banco d'Italia 33 milijonov, z Banca di Roma v Trstu pa 92 milijonov lir.

7. neposredno po okupaciji so osnovali v Beogradu podružnico Zadružne gospodarske banke ter z njo gospodarsko sodelovali z okupatorjem.

Zagovarjati so se moralni sledi odgovorni predstavniki: Remec Bogomil, gimnaziski ravnatelj v pokolu, na begu; dr. J. Rasaj, ravnatelj Zadružne zveze, na begu; dr. Karol Capuder, gimnaziski ravnatelj v pokolu, na prostosti; dr. Stanislav Žitko, odvetnik, na begu; dr. Ivan Slokar, ravnatelj Zadružne gospodarske banke, v priporu; dr. Josip Dermastja, vladni svetnik v pokolu, na prostosti; Fr. Lesjak, knjigovodja, v priporu; dr. Jakob Mohorič, odvetnik, v priporu; Valent Zabret, dekan; Skvarče Josip, in "Park Hotel", d. z. o. z., na begu; Podbevk Jernej, župnik; Cestnik Anton, profesor v pokolu, v priporu; dr. Dominik Žvokelj, odvetnik, v priporu; Ravnikar Anton, župnik; Bitnar Pavlin, dekan; Škoda Ignacij, župnik; Babnik Anton, poslovodja, v priporu; Kette Janez, župnik, na begu; Fatu Jakob, župnik; Klemenčič Janez, župnik; Klopčič Josip, župnik; Rihar Matej, dekan, v priporu; Jelenc Ivan, posetnik; Žakelj Jakob, posetnik; Osa na Josip, gimnaziski ravnatelj v priporu; Stare Miloš, odvetnik, na begu; M. Curk, stavbenik, v priporu; Ignacij Vok, veletrgovac; Mihelčič Alojzij, ravnatelj; dr. Ivo Česnik, odvetnik, na begu; Zaplotnik Ignacij, katehet, na prostosti; Avsenek Ivan, industrialec; dr. Albin Smajd, odvetnik, na begu; Vogel Franc, ravnatelj, v priporu; Brozovič Ivan, višji svetnik banske uprave, v priporu; Pengov Franc, profesor, na begu; dr. Vlado Valenčič, privatni uradnik, v priporu; Erce Franc, ravnatelj v priporu.

9. da bi izkazali gospodarsko uslužbo okupatorju, so sklenili pridajo svojih koncernskih podjetij: šešir, d. d., tovarna klobukov v Škofji Loki; Levant, d. d., tovarna konoplje v Baču; Sladkogorska tovница lepenke, d. z. o. z., Sladki vrh, in "Park Hotel", d. z. o. z., na Bledu.

10. neposredno po okupaciji so odobrili kredit tovarni za letala "Ikarus" z Zemunu, ko je to tvorno prevzela nemška tvrtka W. n. Fluegwerke G. m. b. h."

11. v imenu Zadružne zveze iz Zadružne gospodarske banke, ki je 62% lastnik delnic podjetja Store, so po podjetju dali na razpolago in v izkorisčanje okupatorju ker so mu do davili skoraj celokupno produkcijo.

12. kot odgovorni predstavniki tovarne "Zmaj" v Ljubljani in "Kristal" v Mariboru in v Ljubljani, so stavili to podjetje na razpolago okupatorju.

Z vsemi temi dejani so torek kot narodni sovražniki izdali osvobodilni boj narodov Jugoslavije, bili v zvezi in so delovanju z okupatorji in domaćimi izdajalcji, jim stavili na rapolago svoja gospodarska podjetja in tako postali vojni zločinci. Javni tožilec je predlagal pravilno kazneni in zaplembno imovine Zadružne gospodarske banke v Ljubljani, tovarne zaves Štora v Ljubljani in tovarne galvaničnih elementov in elektronik Zmaj v Ljubljani.

Vojni tožilec je proti imenovanim vložil obtožbo, da so v času okupacije slovenske zemlje po italijanskih in nemških vojnih silah v Ljubljani brez okupatorjevega pritiska gospodarsko in finančno pomagali okupatorjem in domaćim izdajalcem pri izvrševanju njihovih vojnih zločinov nad narodi Jugoslavije in nad zdrženimi zavezniki.

1. obdeljeni so kot odgovorni predstavniki Zadružne zveze za to zadružno podpisali za en milijon lir italijanskih državnih vojnih bondov (buoni del Tesoro), namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske;

2. Vzpostavili so poslovne zadeve v okupatorskimi denarnimi zavodi, zlasti z Banca d'Italia in Banca di Roma, s katerimi je bil skupni promet 22 milijonov lir.

3. Za Zadružno zvezo so izplačali domaćim političnim in vojaškim izdajalcem z fingiranim računov preko 1,080,000 lir.

4. V lastni zgradbi na Tryški cesti so prepustili osem sob informacijskemu šefu (italijanske) pokrajinske uprave in odsek izplačali 40,000 lir.

5. kot odgovorni predstavniki Zadružne gospodarske banke in Zadružne zveze, ki je lastnik Zadružne gospodarske banke do 90%, so za ta zavod podpisali 10,750,000 lir italijanskih zakladnih bondov, namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske.

6. Za Zadružno gospodarsko banko so vzdržali in znatno razširili poslovanje tega zavoda z denarnimi zavodi okupatorja, da je z našim finančni promet z Banco d'Italia 33 milijonov, z Banca di Roma v Trstu pa 92 milijonov lir.

7. neposredno po okupaciji so osnovali v Beogradu podružnico Zadružne gospodarske banke ter z njo gospodarsko sodelovali z okupatorjem.

8. prevzelci so izvrševanje blagajniških in hranilnih poslov za domačo izdajalsko vojaško organizacijo in vršili blagajniške posle za okupatorja (Of-

fizierssorge der Waffen SS. Trieste).

9. da bi izkazali gospodarsko uslužbo okupatorju, so sklenili pridajo svojih koncernskih podjetij: šešir, d. d., tovarna klobukov v Škofji Loki; Levant, d. d., tovarna konoplje v Baču; Sladkogorska tovница lepenke, d. z. o. z., Sladki vrh, in "Park Hotel", d. z. o. z., na Bledu.

10. neposredno po okupaciji so odobrili kredit tovarni za letala "Zmaj" z Zemunu, ko je to tvorno prevzela nemška tvrtka W. n. Fluegwerke G. m. b. h."

11. v imenu Zadružne zveze iz Zadružne gospodarske banke, ki je 62% lastnik delnic podjetja Store, so po podjetju dali na razpolago in v izkorisčanje okupatorju ker so mu do davili skoraj celokupno produkcijo.

12. kot odgovorni predstavniki tovarne "Zmaj" v Ljubljani in "Kristal" v Mariboru in v Ljubljani, so stavili to podjetje na razpolago okupatorju.

Z vsemi temi dejani so torek kot narodni sovražniki izdali osvobodilni boj narodov Jugoslavije, bili v zvezi in so delovanju z okupatorji in domaćimi izdajalcji, jim stavili na rapolago svoja gospodarska podjetja in tako postali vojni zločinci. Javni tožilec je predlagal pravilno kazneni in zaplembno imovine Zadružne gospodarske banke v Ljubljani, tovarne zaves Štora v Ljubljani in tovarne galvaničnih elementov in elektronik Zmaj v Ljubljani.

Vojni tožilec je proti imenovanim vložil obtožbo, da so v času okupacije slovenske zemlje po italijanskih in nemških vojnih silah v Ljubljani brez okupatorjevega pritiska gospodarsko in finančno pomagali okupatorjem in domaćim izdajalcem pri izvrševanju njihovih vojnih zločinov nad narodi Jugoslavije in nad zdrženimi zavezniki.

1. obdeljeni so kot odgovorni predstavniki Zadružne zveze za to zadružno podpisali za en milijon lir italijanskih državnih vojnih bondov (buoni del Tesoro), namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske;

2. Vzpostavili so poslovne zadeve v okupatorskimi denarnimi zavodi, zlasti z Banca d'Italia in Banca di Roma, s katerimi je bil skupni promet 22 milijonov lir.

3. Za Zadružno zvezo so izplačali domaćim političnim in vojaškim izdajalcem z fingiranim računov preko 1,080,000 lir.

4. V lastni zgradbi na Tryški cesti so prepustili osem sob informacijskemu šefu (italijanske) pokrajinske uprave in odsek izplačali 40,000 lir.

5. kot odgovorni predstavniki Zadružne gospodarske banke in Zadružne zveze, ki je lastnik Zadružne gospodarske banke do 90%, so za ta zavod podpisali 10,750,000 lir italijanskih zakladnih bondov, namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske.

6. Za Zadružno gospodarsko banko so vzdržali in znatno razširili poslovanje tega zavoda z denarnimi zavodi okupatorja, da je z našim finančni promet z Banco d'Italia 33 milijonov, z Banca di Roma v Trstu pa 92 milijonov lir.

RAZGLEDNIK

ZGODOVINSKI DNEVI V NOVEMBRU

Dne 1. novembra 1755 je Istega dne leta 1841 so se naselili prvi naseljeni tam, kjer je sedaj mesto St. Paul, Minn.

Dne 2. novembra, 1889 sta postali North in South Dakota državi Zjednjenih držav, in istega dne v letu 1880 je država Kansas glasovala v predstolne prohibicije.

Ustanovitev in proglašenje republike Panama se je vršilo dne 3. novembra, 1903.

Otvoritev kontinentalnega konгрresa se je vršila dne 5. novemb

Se nekaj pisem iz starega kraja

PISMO IZ BELE KRAJINE

Brooklyn, N. Y. — Spoštovani urednik! — Dobila sem to pismo iz starega kraja (Kostela) od moje matere, kateri so že sedaj v novembra obhajali 88 let in moj brat piše zraven, kaj so vse skozi vzeli čez vojno. Če imate prostora prosim da priobčite to pismo, če mislite da bo za list. Prav za prav je to pismo dobila moja hči. Helen Major iz Cleveland. — Polovica tega pisma je od moje matere, katera ni nikoli hodila v šolo, pa vse eno se je naučila pisati po svoje.

S pozdravom, — Helen Corel.

Pismo v prepisu sledi:

Vas Puc, pri Banjoloki
Draga Lena in tvoj možiček Alois! — Jaz, Jakob, tvoj ujec
Vas najprej iz srca pozdravljam, tebe draga Lena in tvojega moža Alozija.

Tvoje pismo nas je razveselilo, kakor tudi nam žalostno vest prineslo, ker se je taka nesreča zgodila s Lojetom. Kaj čemo, to je sojen, tako mora biti. Seveda nebi bilo tako, a ker je bil tako priden, je še hujše — tolaži naj Vas Bog!

Draga Lena, minulo je dolgih 5 let, odkar si nismo mogli nič eden drugemu pisati zaradi tega strašnega svetovnega klanja. Mi smo, hvala Bogu, do sedaj še vsi živi ali večinoma bolni. Moj sin, Tonček je bil 9 mesecev pri vojakih. Sedaj je doma.

Pri nas je bil nekaj strašnega. Italijani so požigali vasi ljudi streljali in žive s sekrami sekali. Na Preži so jih 18 sasekali, v Drežniku so jih pa 6. — Drežnik so ves začigali. — Stiri leta smo moralni moški zmeraj bežati in se skrivati pred Italijani, potem pa pred Nemci. Jaz sem bil 6 mesecev v internaciji. Če ti bi hotel vse gorje popisati, ti nebo mogel v osmih dneh vse natančno povediti. Mimo nas je šla dvakrat ofenziva in granate so okoli nas padale. Ljudje (žene in otroci) so bili po kleteh, da so se zavarovali pred granatami. Jaz in ta drugi moški smo pobezali na Hrvško — na Završje, da nas niso doma dobili. — Čez Puc so se nemški tanki vozili na Tehnopol (dolna Buga) Bog vas obvaruj tega, kar smo mi prestali. Obljubili smo, da bomo na našem Ravnem kapecu postavili, ker nas je Bog obvaroval v takih težkih časih.

Sedaj vas še enkrat iz globine srca pozdravljam, Tebe in tvojega možička, Alozija in tudi mojo sestro, svakam, Matijeta Jerneja in njegovo družino.

Tvoj ujec — JAKOB.

PISMO IZ NOTRANSKE

Miss Ivanka Svet v New Yorku je od svojega brata prejela sedanje pismo, ki ga objavimo v prepisu:

Dolenja vas, 28. 8. 45.

Draga mi sestra Ivanka!

Tvoje mi drago pisance prejel z dnem 26. VIII. 45, na katero Ti takoj odgovarjam. Zelo sem se razveselil Tvojega pisemca in da si se Ti prva spomnila na mene, za to se prav srčno zahvalim.

Tako je, draga sestra, da nasega zlatega ata smo izgubili. Siromak, saj ni bil še toliko star, pa nas je zapustil za vedno. Tako srčno sem si želel, da bi se zopet po tolikih letih trpljenja zbrali skupaj ali na žalost našega ata ni več.

Draga Ivanka, tako mi je bilo hudo, ko sem zvedel, da je našata umrl, da ni za popisati. Ali kaj hočemo: tako že pač usoda zahteva. Saj ni bilo skoraj dneva da ne bi mislil na njega in našo zlato mamico. Kaj sirota sedaj počne? Gotovo ne more pozabiti, oziroma verjeti, kakor še skoraj jaz ne verjamem da je to res prava resnica. Prosim, dajte mami tolažbe in razvedrila, da ne bo revca, preveč tugovala in objokovala. In to, kar pišeš da je sama zase, še toliko bolj potrebuje tolažbe. Tudi našo staro mater smo izgubili. Pokopali smo jih novembra meseca 1944 leta. Revca vedno je mislila na vas druge. Tako iz srca si je še enkrat že zelela videti vas družine in zaata je majo prej, ko je umrla rekla, da ni več živ, da je gotovo že umrl. No in res je vedela. Pa kaj mati so naredili lepo starost to je 93 let; pri tem ko ata komaj 66 let, to je že precejšna razlika.

Ivana. P. S. Pismo potovalo 2 meseca in 9 dni potom zračne pošte. Šlo je v Beograd in Italijo skozi cenzuro.

Paketna pošta v Jugoslavijo

GLEDE POŠILJATEV ZAVITKOV V JUGOSLAVIJO SO NASLEDNJE DOLOČBE:

1. Eni in isti osebi v Jugoslaviji je mogoče poslati samo en zavitek na teden.

2. Zavitek ne sme biti težji kot 11 funtov; širina okoli in okoli enkrat dolžina zavitka skupaj NE SME MERITI VEČ KOT 72 INČEV. — Premerite zavitek z motovozom.

Iz New Yorka do Jugoslavije je poštne \$1.83 za zavitek 11 funtov.

Pošiljati je mogoče samo stvari, ki se ne pokvarijo.

premenilo, od kar se nismo videli. Ludvik se nahaja na Rakku, stric Jakob je za enkrat v Ljubljani. Drugač je tukaj še po starem samo oblike in denarja ni za enkrat.

Ako Ti je mogoče jim Ti sporoči v Barberton, O. vsem, da naj kaj pišejo. Sestra od Jennie, Mary je bila tudi že doma. Sedaj se nahaja v Novem Sadu v službi pri železnicu in je udova. Tony brat od Jennie je bil pri Gorici kot amer. vojak in je sporobil da naj pride tja, pa ga ni Jennie več dobila. Je že odšel nazaj v Ameriko. Tako ji je bilo hudo, ko je prišla nazaj, ka je bil že tako blizu doma. Prosim, dajte mami tolažbe in razvedrila, da bi mi imeli naslove od njih, bi mu pisali. Sedaj pa sprejmi srčne pozdrave od nas vseh posebno pa od mene brata —

(Spremno pismo naslovljeno na prejemnika, prilepite na paket. Na pismu je treba napolnit tudi znamko za 5 centov, kot običajno za navadno pošto v Evropo.)

SLOVENSKA VESTI
Hčerka Mr. in Mrs. Michael Kruh se je poročila v Wichita Falls, N. J.

Scheuerus, N. Y. — Miss Josephine Kruh, hčerka Mr. in Mrs. Michael Kruh iz Scheuerusa, in Mr. Jack E. Gotcher, sin Mr. in Mrs. Jack Gotcher iz Wichita Falls, sta se poročila v Sacred Heart cerkvi v Wichita Falls, dne 30. oktobra.

Fr. Donald Hartnett, pomožni župnik Sacred Heart cerkve, je izvršil obred.

Zakonca sta nato nastopila ženitno potovanje v San Antonio, in ko se vrneta, bosta si ustanovila dom v Wichita Falls.

Nevesta je bila med vojno v službi United States Marine Corps Women's Reserve. Pred kratkim je bila odpuščena s činom seržanta. Bila je 23 mesecev dodeljena postaji v El Toro, California.

Zenin je tudi služil v armadi Strice Samu kot seržant. Bil je armadi od 25. novembra, 1940. Služil je 32 mesecev preko oceana v Kitajsko-Burmsko-Indijsko-pozorišču v 3. Zračni postaji. Predno je vstopil v armado je bil vslužben pri J. C. Penney družbi v Wichita Falls.

Vam sploh ne morem povedati kakšno svinjarijo so delali. — Pri nas so beli veliko pokradli, ker sva bila v partizanih. Milan je bil ranjen, je zelo trpel. 2 dni je ležal v nekem žitu, potem so ga še našli, dobiti vsega onemoglega da so ga spravili na varno. Zadnja dva meseca je bil pa vjet od Nemcev, ga je eden izdal so ga obkolili in ujeli. Bil je zelo pretepen. 3 noči so ga zasiševali, toda če tudi zelo mlad je vzdržal in nič izdal. Bil je hraber partizan in marsikateri Nemec se je zvrnil od njegove kroglice.

Milan je sedaj na Jesenicah uradnik; mož od Johance tudi dela v tovarni jaz sem pa še v vojski, pa upam da budem tudi kmalu prost. Vi ste na dobrim ki ste v Ameriki in si sploh ne morete predstavljati, koliko smo tukaj trpeli posebno mi partizani. Stalni mrizi, stalne borbe, lačen, strgan, moker in po zimi nikjer' da bi se posušil. Stalno so bili za nami, četudi smo jih večkrat poštano napravili. To so tekli, če so pa bili v veliki premoči smo pa mi. To ste mi bili velikokrat na misli: jaz strgan, lačen brez strehe v snegu in mrazu, vi pa na toplem in brez skrb. Dosti naj bo o trpljenju. Vam bom pa drugič kaj več pisal v partizanskem življenju.

CITATELJEM je nismo, kako se je vse podrakilo in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskarske potrebštine. Da si rojaki zagotovljajo redno dopolnjanje lista, lahko gredo upravnemu na roko s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vnaprej plačano naročnino. **ALI NE BI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES** in ne čakajte na opomin, ker s tem prihranite upravnemu nepotrebne stroške?

(Nadzrjevanje na 4. strani.)

S P O T A

Duluth, Minn. — Iz Glas Naroda, kot tudi drugod, prihaja pismo o po Nemeh in Italijanih pomandranih Slovenij. Sedaj šebole dobimo res prave resnice od tam, ne pa kot do sedaj ono, kar se je pisalo o neednosti narodap od krinko politike in verskega samovladnega zatiralnega narodnega fanatizma. Brezvdomno se bode Slovenija, čež čas opomogla. In kot vse gre naprej, pride skupščini glas: "Slovan na dan!" Da, ko sem ob 40. letnici "Glasa Naroda" tužno zapisal, da rad dočakam ono novo leto, da bo nebo napravilo na svetu, da prosto bodo bila Kraška Skala, in bo Slovanom svoboda sijala. — Matija Pogorelc.

UBITA OD VLAKA

Burgettstown, Pa. — Dne 16. novembra sta bila na železniškem križišču ubita Serafina Polak in sin družine Joseph Melryk. Ona je šla na delo ob 1.30 popoldne, se ustavila pri tej družini in vzela s sabo sina. Ko je privozila na

križišče, se je avto ustavil v hipu, ko se je bližal eksprezni vlak. Tako sta bila pri priči obo ubita in avto razbit.

POZOR pošiljatelji denarja v domovino

Prošnjo (Belo listino štev. 32, 32A, ali 33) je treba pri vsaki pošiljki natančno izpolniti in odgovoriti na vsa vprašanja.

nja. N. p. Name of Payee, poneni ime in priimek prejemnika; Signatur of Remitter pa lastnorocni podpis pošiljalja itd. — Istotko je treba natanko izpolniti slovensko toz-vprašalno polo, katera nam služi kot v evidenco. Rojaki in rojakinje vpoštevajte to. — Potniški odtek, Slovenia Publ. Co., 216 West 18th St., New York 11, N. Y.

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA \$ 3.00
STANE SEDAJ 3.

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani.

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ime jedi pa tudi kakor se imenuje v jeziku kakega naroda. Ta knjiga (z indeksom) je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čim bolj izvežbati in izpopolniti.

Knjigarna Slovenic Publishing Company
216 West 18th Street
New York, 11, N. Y.

HELP WANTED ::

GIRL, Young

FINE & QUICK SEWER

\$32.50 Starting. Pleasant environment.

Excellent working conditions.

Tel. PL 5-8364

FLOOR GIRLS

Experienced Unnecessary

Light and Pleasant Working Conditions

\$25. — 5 Days

Tel. DI 6-2800

(232-233)

OPERATORS ON LADIES SLACKS

SINGLE-NEED MACHINE

Section Work, Light Work, Good Pay

500 DRIGGS AVE., BROOKLYN

Apply: GALLINA & SANTIGLIA

(North 9th St. Entrance)

(232-234)

DRESSMAKERS

EXPERIENCED ON CUSTOM MADE DRESSES

Steady Work All Year Round

Good Pay

MAJORIE CASTLE

15 EAST 53rd ST., N. Y. C.

(230-232)

FILE CLERKS

5 DAY WEEK SALARY OPEN

ACCIDENT & CASUALTY INS. CO.

111 JOHN ST., N. Y. C.

MR. KELLY

(234)

PASSEMENTERIE

TASSLE FRINGE HANDS

Highest wages depending upon ability

Paid vacations and holidays; Also

Insurance and Sick Benefits after 6 months. Pleasant surroundings and overtime. — CONSOLIDATED

TRIMMING CO., 27 W. 23rd St., N.Y.C.

(230-236)

OPERATORS

EXPERIENCED ON MERRROW MACHINES

Highest Rate of Pay. — Steady Work

LIVINGSTON MILLS

304 EAST 23rd ST., 9th Floor

New York City

(227-233)

BINDER Y COLLATORS NUMBERERS TABLE WORKERS

EXPERIENCED

LEARNS ALSO ACCEPTED

Good Pay — Steady Work

40 Hour Week plus ½ overtime

